

Rorate v 19. století. Další příspěvky sledovaly duchovní písně v jiném kontextu. Marie Škarpová (Ústav bohemistiky FF JU České Budějovice) upozornila na tematizování motivu matky a dítěte v Bridelových Jesličkách. Markéta Holubová (EÚ AV ČR), v jejímž materiálu – kramářských tiscích – tvoří písňové texty většinu, sledovala tyto tisky jak po stránce obsahu a ikonografie, tak pokud jde o jejich autory, vydavatele a příjemce.

Hmotných a obrazových dokladů mariánské úcty se týkala další početná skupina příspěvků. Výklad Luboše Kavky (EÚ AV ČR) o různých typech mariánských kultovních objektů se opíral hlavně o vyobrazení Svatohorské madony a staroboleslavského palladia země české. Šárka Radostová (odd. movitých památek – evidence a dokumentace památkové péče Národního památkového ústavu Praha) sledovala proměny zobrazení Panny Marie svatohorské v devočních kopiích. Lýdie Petráňová (EÚ AV ČR) upozornila v diskusi na mariánskou plastiku ze 17. století v kostele v Jankově na Benešovsku a naznačila možné okolnosti jejího vzniku. Pokus o archeologické zpracování novověkých poutních devocionálií (Martin Omelka a Otakara Řebounová, oba Archiv hl. m. Prahy/AHMP) přinesl řadu nových zjištění.

V příspěvku založeném na rozboru literárního díla načrtla Kateřina Smyčková (Ústav české literatury a literární vědy FF UK Praha) obraz ideálního barokního cítěle Panny Marie. Spíše „historicky“ laděné referáty chronologicky pokryly období od počátku 14. století do 2. poloviny 19. století, avšak s výraznou převahou období novověku. Příspěvek Jana Hrdiny (AHMP) a Vojtěcha Vaňka (Státní okresní archiv/SOKA Kutná Hora – SOA Praha) ukázal církevně topografickou situaci v prostoru pozdě vzniklé, ale rychle rostoucí Kutné Hory.

Referát Blanky Altové (Ústav chemické technologie restaurování památek VŠCHT v Praze) sledoval sice osudy gotické mariánské plastiky, nicméně jeho podstatou bylo formování kultu této sochy kutnohorskými jezuiti v 17. a 18. století jako zázračné. O barokních mariánských bratrstvech informoval Jiří Mikulec (Historický ústav AV ČR, v. v. i.). Tereza Pruchová (SOKA Příbram – SOA Praha) upozornila na existenci ojedinělého rozárnického cechu v Příbrami, souvisejícího úzce se zvláštními ekonomickými vlivy hojně navštěvovaného poutního místa. Kateřina Pařízková (Archiv Národního muzea v Praze) rekonstruovala organizaci procesí vedených na Svatou Horu v 19. století písničkářem Františkem Haisem.

Nastíněný přehled naznačuje hlavní přínos loňské příbramské konference – byla to výrazná interdisciplinarita. Ta byla posílena tím, že se účastníci po zahájení nerozešli do specializovaných sekcí, kde by se nadále věnovali „svému“ mezi „svými“, ale po oba konferenční dny zasedali společně, setkávali se s různými typy pramenů i různými metodickými přístupy. Ukázalo se také, že státní oblastní archiv má nejen organizační, ale i vědeckou kapacitu, která umožňuje efektivní spolupráci s centrálními vědeckými pracovišti. „Komornější“ koncepce zasedání výrazně posílila jeho pracovní a informativní charakter. Výsledkem bylo velmi inspirativní jednání, přinášející kromě nových zjištění také řadu nových podnětů.

Hana Pátková (KPVHAS FF UK Praha)

KONFERENCE VALAŠSKO – HISTORIE A KULTURA. ROŽNOV POD RADHOŠTĚM 18.–20. 9. 2013

Ve dnech 18.–20. září 2013 se pod záštitou Valašského muzea v přírodě (Ing. Jindřicha

Ondruše), Centra pro hospodářské a sociální dějiny (prof. Aleše Zářického) a Ústavu pro regionální studia Filozofické fakulty Ostravské univerzity (prof. Svatavy Urbanové) konala v prostorách Valašského muzea v přírodě interdisciplinární konference věnovaná regionu, jehož noví obyvatelé, pastevci lehkého (valašského) dobytka, se od konce 15. století objevují v pramenech a později i v literární tvorbě, kde dali název celému regionu. Podle prvních topografií (Hanke, Schwoy, Wolny) Valaši patřili mezi hlavní moravské „kmeny“. Od konce 19. století jsou k dispozici práce o specifické kultuře obyvatel regionu, objevují se snahy o jeho vymezení a o detailní charakteristiku salašnictví. K etnografické rajonizaci a kulturní diferenciaci oblasti se vyjadřoval Richard Jeřábek (2004); výsledkem celoživotního úsilí Jaroslava Štíky je monografie *Valaši a Valašsko. O původu Valachů, o valašské kolonizaci a historii moravského Valašska* (2007).

Konference měla přinést rekapitulaci dosavadních výzkumů týkajících se regionu a jeho obyvatel, a také hledání nových otázek. Víceoborové setkání zahájily tři referáty přednesené v plénu (Jiří Langer: Geneze metodiky historiků a etnografů, potřeby vědeckých výstupů bádání na Valašsku v posledním půlstoletí; Miroslav Válka: Valašsko a jeho lidová kultura v národopisné publicistice; Jan Malura – Zdeněk Smolka: Literárněvědné myšlení o Valašsku – bilance a perspektivy. Od nejstarších dob do roku 1945). Další jednání se uskutečnila v pěti sekcích: literární a filologické, historické, etnografické, uměnovědné a v závěrečném plenárním jednání věnovaném valašské krajině. Přednesené referáty provázela živá diskuse, která bohužel ve většině případů nemohla vzhledem k rozdělení do sekcí probíhat v interdisciplinárním duchu. Přestože pořadatelé konference vyzvali zájemce z řady

vědních oborů, nebyla zde přirozeně pokryta celá společenskovědní škála, a tak například nezazněly příspěvky hudebněfolkloristické. V historické sekci po bloku, který uvedl referát srbského kolegy Miloše Lukoviće (Valašské právo jako základ valašské kolonizace), se rozvinula diskuse na téma valašské kolonizace a odmytizování pojmu Valach a Valašsko. Polemiku otevřel Tomáš Baletka (Státní okresní archiv Vsetín) zpochybněním pojmu valašská kolonizace a potřebou revize dosavadních prací (Macůrek, Štika). Bohužel nepřednesl na toto zásadní téma referát ani on, ani další z diskutujících historiků. Další debaty věnované této tematice pokračovaly během konference neformálně, v kuloárech, aniž by nějakým způsobem vyvrcholily nebo z nich bylo formulováno stanovisko v závěrečném hodnocení jednotlivých bloků. Rozšíření shodných kulturních, sociálních a v neposlední řadě jazykových jevů na území Karpat tak zůstane živým badatelským předmětem i v příštích letech. Jazykové vlivy karpatské salašnické kolonizace jsou například podstatou dosavadního šestisvazkového mezinárodního díla *Обščекарпатыскыя дыялекталогіческыя атласы*, jehož poslední svazek byl vydán v Bělehradě (2003).

Výborná organizace, příjemné prostředí rožnovského muzea, společenský večer a prohlídka muzejních expozic, to vše přispělo k pozitivnímu vyznění akce. Konferencí byla také posílena úloha mimopražských center vědy a výzkumu, zejména Ostravské univerzity, Valašského muzea v přírodě a také Masarykovy univerzity. Možnost prezentovat výsledky svého bádání uvítali jak jejich pracovníci, tak reprezentanti menších muzeí spolu s čerstvými absolventy a doktorandy univerzit v Ostravě, Opavě a Brně. Připravovaný sborník z konference vyjde v roce 2014.

Jana Pospíšilová (EÚ AV ČR, v. v. i., Brno)